

АНДРІЙ КОКОТЮХА

ТАЄМНЕ ДЖЕРЕЛО

ТАЄМНЕ ДЖЕРЕЛО

АНДРІЙ КОКОТЮХА

Андрій Кокотюха — справжній майстер хитросплетінь сюжету. Його романи розійшлись накладом понад 200 000 екземплярів, а сценарії дають життя документальним і художнім фільмам. Перелік його письменницьких нагород справді вражає: три дипломи «Коронації слова» (2001, 2002, 2008 роки) і п'ять головних премій цього престижного літературного конкурсу — від третьої (2003, 2004, 2007) до першої (2006), а 2012 року він завоював почесне звання «Золотого письменника України».

1981 рік, СРСР, радянська Україна. У віддаленому селищі, де панує антирадянський настрій, зникають держслужбовці. Ідейно витриманий і політично підкований слідчий Ігор Князевич намагається дізнатися правду і знайти злочинця або — причину. Та це не так просто, як здається, адже тутешні мешканці не мають жодного наміру допомагати владі, а єдина зачіпка у справі — старовинна легенда... Князевичу доведеться на деякий час змінити свої переконання й побачити світ очима «інакодумця». Та чи зможе він після цього повернутися до старого життя?

www.trade.bookclub.ua
www.bookclub.ua
ISBN 978-966-14-5609-8

від володаря Гран-прі конкурсу «КОРОНАЦІЯ СЛОВА»

КЛУБ ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ
ІМЕНА ДОЗВОЛЯ

АНДРІЙ КОКОТЮХА

ТАЄМНЕ ДЖЕРЕЛО

Роман

ХАРКІВ КЛУБ
СІМЕЙНОГО
2013 ДОЗВІЛЯ

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР
К60

Жодну з частин даного видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Дизайнер обкладинки *IvanovITCH*

ISBN 978-966-14-5609-8

© Кокотюха А., 2013
© Книжковий Клуб «Клуб Сі-
мейного Дозвілля», видання
українською мовою, 2013
© Книжковий Клуб «Клуб Сі-
мейного Дозвілля», худож-
не оформлення, 2013

ПЕРЕДМОВА

До останнього часу Андрій Кокотюха був мало не єдиним в Україні послідовним представником, захисником і промоутером літератури «масової» (себто такої, в якій є фабула, герой, конфлікт, інтрига, зіткнення й несподіваний фінал, частіше за все, хепі-енд), та й нині він не пасе задніх.

Кокотюха — це стабільна марка, або, як тепер кажуть, бренд. Я цим хочу сказати, що нецікавих книжок у нього не буває. А ще Кокотюха — американець. Знову ж таки, в переносному сенсі, бо насправді більшого українця як за зовнішністю, так і за характером, не кажучи вже про автентичну мову, годі шукати. Але помічено, що зазвичай наш пересічний письменник творить мало, повільно, довго працює над задумом, а якщо вмикає продуктивність, то відразу виходить халтура. Кокотюха ж оре цю ділянку вже майже п'ятнадцять років, і простоїв у нього не спостерігається, як заведено в професійних письменників там, де це не лише забавка, а й індустрія. Чим, до речі, дає плідний матеріал для літературознавчого аналізу, оскільки Кокотюха не застиг у розвитку, знайшовши один раз золоту жилу — сподіваймося, що колись вона стане-таки золотою... (Так, переважно на дослідженні творів Кокотюхи побудувала свою докторську дисертацію доктор філологічних наук Софія Філоненко.)

Почавши на межі «нульових» із класичного «вестернізовано-го» кримінального роману, він повсякчас розширює межі жанру, додаючи до класичної схеми різний набір спецій, від «побутов-

щини» до готики (саме так визначила його стиль згадана дослідниця). Торік він зовсім збив з пантелику своїх шанувальників, спарувавши детектив як такий, авантюрний роман та історичне дослідження на пекучу тему. Його книжка «Червоний» – розповідь про непереможного ватажка УПА – стала правдивим бестселером і, як це буває з вигадкою по-справжньому захоплююю, багатьом розкрила очі на реальні трагічні події, щодо яких досі не склалася спільна думка.

Нинішня прем'єра – роман «Таємне джерело» – теж пропонує сюрприз. Це ретро, повернене в епоху, яка внаслідок природних дефектів колективної пам'яті сприймається мало не як золота доба. Це часи пізнього «розвинутого соціалізму» – кілька маразматичних років між початком Афганської війни й успішним нещасної втомленої ляльки, яка виконувала роль лідера найнебезпечнішої держави світу. І знову автор плутає сліди, дуриє читачеві голову, кидаючи йому час від часу дозовані натяки на те, що ось зараз розповідь рушить шляхом фольклорної містики, потім наукової фантастики, потім політичного трилера, потім ліричної мелодрами, повертаючись урешті-решт до цілком раціонального психологічного детективу, гідного пера, точніше, пер братів Вайнерів. Але є в тексті й додаткова принада: смачна, гостро схоплена й детально передана густина міцно забутого побуту, причому як міського, так і зовсім невідомого сільського, саме напередодні краху тієї божевільної системи й держави. Ну й, нарешті, те, з чого варто було почати: герої – у міру мужній, у міру слабкий, у міру чесний, у міру компромісний, який зрештою знаходить себе, а це, тобто розвиток характеру, і є справжнім змістом будь-якого сюжету.

Проте почати слід було з того, з чого я, власне, й почав: у Кокотюхи нецікавих книжок не буває.

Юрій Макаров

Він був готовий робити ідіотські жести,
аби підштовхнути події.

Будь-які.

Ю. Несбе. Таргани

КАЗКА

Був, хоч де був, жив собі десь на світі один хлопець.

У хрещенні дали йому батьки ім'я Ададек.

Мала його родина дуже багато дітей, і всі бідували. Братики та сестри Адамека часто не доживали до юного віку. Тож батьки віддавали дітей у панські слуги.

При панському дворі можна було завжди отримати щось із багатого столу — не мав тамтешній пан вигоди від того, щоб його слуги хворіли та помирали з голоду. Та якщо раптом котрийсь із них хворів, того не лікували. Для чого, якщо сих слуг пан міг брати до свого маєтку коли захотів? У тих краях він був єдиним сильно заможним багатцем, а простий люд міг жити, лише слугуючи панові, ніяк інакше.

Завів тамтой пан ось який порядок. Коли хворів служник, юний хлоп або дорослий муж, вірні панські слуги завозили його далеко в лісову хашу, припинали до дерева і там лишали на поталу дикому звірові. Зможе зостатися живим — значить, обдурих долю. Ну, а не зможе, то теж судьба його така. Відтак рідним нещасного про се не говорили. Казали звичайно: забрали, мовляв, вашого батька, сина, чоловіка чи брата на війну за королівським наказом. А що не повернувся назад, так на те вона й війна. Варто ж хворобі взяти молоду дівку чи дорослу жінку, з нею чинили так само. Лиш мовили родичам: узяли вашу доньку, сестру, дружину чи маму до покоїв королівни, би-сь довічно там слугувати. І то велика честь є, раз сама королівна запрошує.

Та люди аж такими дурними не були. Здогадувалися, що насправді сталося з їхніми синами й доньками, сестрами та братами, мужами та жонами, батьками й матерями. Лиш ніхто про це голосно ніколи не повідав. Бо пан теж дурним не був: розумів, яку надію залишає людям. Мовляв, нехай вони більше своїх близьких ніколи не побачать живими чи мертвими, зате знатимуть — мужчини за великого короля поклали голову на полі грізної битви та за край свіій, за батьківщину, а жінки живуть при королівському дворі, все в них є, усе добре, і для чого пам'ятати щасливицям злиденний рідний дім.

Ось у що вірили люди в тому краї. Але все одно як чули, що котрогось забрали до королівського війська, а котрусь — до покоїв королівни, серце падало мало не до п'ят, у грудях усе холонуло, світ перед очима робився темним. Відтак однаково ніхто не міг нічого вдіяти. Такі порядки завів тамтешній пан, і всі довкола вважали його мудрим, чесним та благородним.

Скоро чи не скоро, спіткала страшна доля й Адамека. Побачив пан, що його слугу вже вітер хилитає, щоки бліді, очі запали, дихання важке, мов у побитого собаки, — звелів одного дня своїм вірним поплічникам взяти Адамека та завезти подалі, в Чорний ліс. Довго йшли кати разом із хлопцем, аж під вечір виійшли туди, де рідко сонце пробивається крізь дерева, де завжди холодно та вогко, де виють дикі голодні звірі й повзають по землі потворні слизькі отруйні гади. Розгледіли вірні панські слуги, що Адамак зовсім поганий, та й рішили навіть не в'язати його до дерева. Просто кинули в колючі кущі, повернулися та й пішли собі.

Усю ніч, до ранку лежав бідний Адамак під кушем, поворухнутися не міг, до смерті готувався. Та котрий хижак до нього підійде, носом понюхає, лапою торкнеться, той повертається і йде геть. Не схожий був Адамак на живу істоту, не видавався звірам ласою здобиччю. Як підповзала до хлопця яка гадина, то переповзала через нього, мов через безтілесну зогнилу колоду, та й повзла далі.

На ранок пробилосся крізь хащі сонячне проміння. Прогнало світло страхи нічні. Розплющив Адамак очі, зрозумів — живий.

І додало це йому сили. Вирішив хлопець не чекати далі смерті. Як міг, підвівся спочатку на чотири, потім — на дві та й посунув уперед, куди очі бачили. Чи довго, чи недовго йшов він так, але ви́шов нарешті на невелику галявину. Уздрів посеред неї джерельце. Струмівало воно просто з-під землі, вода вабила своєю свіжістю, а коли Ададек припав до струмка спраглими губами, виявив: вода ся крижана, аж зуби змикало, та неймовірно чиста й смачна, навіть трохи солодкувата. Багато спраглих ковтків зробив Ададек, ніяк напиться не міг. По тому напився нарешті — і тут-таки, біля джерельця, заснув міцним сном.

Довго чи ні спав він отак, але, коли розплющив очі, відчув — знову сили прилипи до його тіла. Де й поділася недуга! Усе бачив перед собою ясно, темрява з очей зникла, руки-ноги вже не тремтіли, хворобою розбиті. Легко скочив Ададек на рівні, і таке його враз охопило, мов на світ заново народився. Чув у собі неймовірну силу, готовий був гори зрівняти, ріки осушити, Чорний ліс викорчувати, на його місці своїми руками велику кам'яницю звести. Ось так одужав Ададек.

Вирішив він тоді не повертатися назад. Раз поховали його — хай так і йде. Власноруч спорудив собі недалеко від джерельця хижку, почав жити в ній самотнім відлюдником. Усе, що для життя треба, ліс йому давав. А спрагу завжди невсипуще джерело тамувало.

Чи багато так часу сплигло, чи ні, приходить якось до Адамека вночі марево не марево, сон не сон, видіння не видіння. Ніби прокидається хлопець на своєму лежку, вкритому свіжими гілками, а в ногах стоїть старий чоловік. Сивий як голуб, борода біла, до колін. Кучма сріблястого волосся краями до плечей дістає. Одяг теж увесь білий. І говорить дідо таке:

— Бачу, хлопче, лишився ти живий у тяжку для себе годину. Знай: вдячний будь цьому джерелу. Не кожен здатен знайти до нього шлях. Але багато хто хоче, бо вода в цьому джерелі цілюща. Хворих лікує, рани затягує, друге життя дає. І то не лише людині, а й усякій живій тварі. Воду таку називають живою. Багато років я був хранителем цього таємного джерела. Тепер твоя черга. Гляди, Адамеку, жива вода мусить допомагати людям.

Сказав так — і ніби розчинився в темряві. Злився з нею, наче й не приходив ніколи. Коли Ададек розплющив очі, довго не міг збагнути: сон він бачив чи білий дідо справді приходив? Надто дивним видалося хлопцеві це чарівне видіння.

Подумав-подумав Ададек — захотів перевірити почуті вночі слова старого. Розрізав собі пальця гострим каменем. Кров заюшила по руці з глибокого порізу. Скропив Ададек рану водою зі свого джерела — о диво, вона зразу ж затягнулася, просто на очах. Став папець мов новий, ніби ніколи до того часу його каменем не шкодили.

Ще подумав трохи Ададек, зробив так: змайстрував пращу, заклавав туди камінь, прицілювався в пташку, збив її з дерева. Каміння влучило пташці точно в голову, майстерно навчився хлопець полювати на дичину. Приклав Ададек пташку до вуха: не дихає, швидко холодне тільки. Скропив тоді хлопець мертве тіло джерельною водою — о диво, враз пташка затріпотіла, розтулила дзьоба. Як влив хлопець у той дзьоб трошки води, пташка змахнула крилами, вирвалася з рук, ширнула вгору, піднялася вище від верхівок дерев, заспівала голосно та радісно.

Зрозумів тоді Ададек: вода в цьому таємному джерелі справді жива. Сивий дідо йому не привидівся. Став тепер хлопець хранителем джерела.

І знаходили до нього потаємні стежки різні люди. Не часто, але все ж доходили. З різних місць приходили вони, кожен хотів собі міцного тіла та довгого, як не вічного життя. Дві лиш умови говорив щасливцям Ададек: із собою живої води не брати, а шлях сюди без великої потреби нікому не відкривати — людина сама мусить стати сильною, тільки коли зовсім погані справи, зовсім не в змозі хто сам собі раду дати, тоді стежка до таємного джерела їй відкривається. А також довший час біля таємного джерела не лишатися. Не терпить воно багатьох хранителів.

Скоро чи не скоро, а прийшов одного дня до Чорного лісу по живу воду змарнілий немолодий чоловік. Тіло ранами вкрите, одна рука скалічена, по всьому — старий вояк. Назвався Матеєм, розказав, як довго і трудно шукав путь до таємного джерела, припав до живої води та й заснув мертвим сном. Довго так лежав, а коли

розплющив очі, побачив Адабек, як загоїлися рани Матееві, як зміцнів та навіть помолодшав старий вояк за короткий час, як заблищали його очі спрагою до нових ратних подвигів. Низько вклонився Матеї хранителеві джерела, ще кілька разів припав до нього та й пішов собі геть.

А ще за якийсь час навіть до відлюдника Адамека в Чорному лісі докотилася лиха слава про Матея. Як повернувся він назад, одразу зібрав велике військо та пішов війною чи не на весь світ. Не брали Матея ні куля, ні шабля, тому, зачувши про нього, знані полководці воліли опору не чинити, а самі виносили йому ключі від міст, котрі взялися обороняти. В захоплених без бою містах чинили Матеї і вояки його страшні погроми, безчинства та насильства. Хто з людей не корився, помирили від руки Матея в страшних муках. І дуже скоро захопив жорстокий Матеї як не весь світ, так велику його частину.

— Лихо мені! — закричав Адабек. — Це ж я сам відкрив йому таємне джерело! Це ж на моїх очах він набув нелюдської сили! На моїх очах дістав нове вічне життя! Що мені робити, Господи? Через мене гинуть цілі міста і села, народи через мене кров'ю вмиваються!

Впав згорьований Адабек на землю перед джерелом, зомлів, заляк непорушно. Довго так лежав чи не довго, аж раптом приходить до нього білий дід. Борода нижче від колін сягає, срібне волосся кряями плечей торкається. Став у головах Адамека й промовляє:

— Не картай себе, чоловіче. Не можеш ти знати, з яким наміром хто до цього джерела приходить. Ти допоміг напівживому пораненому воякові, а той відчув у собі велику силу та став чудовиськом у людській подобі. Знати цього, чоловіче, ти ніяк не міг.

— Що робити? — самими губами проговорив тоді нещасний Адабек. — Невже треба взяти кайло та закопати це джерело назавжди? Хай лихі люди не шукають його, а помирають своєю смертю, якщо ніхто інший не здатен позбавити від них світ!

— А як же ті, кому джерело справді потрібне, аби продовжити справи добрі? — суворо й хитро водночас мовив до нього білий дід. — Ні. Відтепер буде так. Хто прийде до таємного джерела з добрим намірами та світлими думками, кому життя потрібне для

гарних корисних справ, для того вода лишиться живою. Але для того, хто замислив чорне й недобре, вода перетвориться на мертву. І помре лиходій страшною смертю, щойно чорний намір заїде в його підступну голову.

Сказав так старий — і розчинився в темряві. Коли Ададек розплющив очі, побачив довкола залиту сонцем галявину. Почув дзюркіт джерела. Не зміг утямити, правдою се було чи ввижалося йому. Бо нічого довкола не змінилося.

Жив собі Ададек хранителем таємного джерела далі. Багато часу сплило чи ні, а прийшла до джерела немолода вже жінка, сіра з лица. Пожалілася — хворіє, змарніла та постаріла передчасно. Муж перестав кохати, зовсім уваги не звертає, навіть погляду кривого не кине. Як припала до води, вклякла біля джерельця. Коли отямилася, побачив Ададек — змінилася жінка, повернулася до неї колишня врода, уся вона сяяла, отримавши нове життя. Вклонилася жінка хранителю низенько, пішла собі геть. Та лиш краю галявини дісталася, як повалилася долілиць, завмерла. Наблизився до неї Ададек, глянув, торкнув рукою — а вона нежива.

Підказало Ададеку щось ізсередини: хотіла ця жінка свого чоловіка за зраду вбити. Разом із ним — усіх молодих дівчат, на яких той оком накидав. Щойно подумала про це, відчувши життєдайні сили, як перетворилася жива вода на мертву і забрала життя тієї, котру опанували враз чорні думки та лихі наміри.

Тепер зрозумів Ададек: джерело дасть життя людям добрим, кому воно справді потрібне, і забере в людей злих. Згодом дійшло до лісового відлюдника: знайшлась і на жорстокого Матея гідна сила. Здолали його, розбіглося його чорне військо, мертве тіло Матея спалили на великому вогнищі, а люди з радощів палили такі багаття по всьому світі й танцювали круж них, перемогу святкуючи.

Зробив тоді Ададек таке: кожному, хто знаходив стежку до таємного джерела, розказував, коли ця вода стане живою й цілющою, а коли — мертвою та вбивчою. Розлетілися з часом чутки про живу і мертву воду, що тече з одного джерела.

Ось так люди й дізналися цю казку.

ЗМІСТ

Казка	9
1. Грибна пора.....	15
2. Делон.....	22
3. «Продукти» і Рейган	28
4. Ізгой	39
5. Відео.....	44
6. Мертва вода	52
7. Ранкова тиша	59
8. Кава запарена.....	65
9. Свята Варвара	75
10. Божа кара	82
11. Замкнутий простір.....	89
12. Обід.....	97
13. Чисті руки	105
14. Галетне печиво.....	116
15. Жертва	121
16. Самогон	127
17. Перевтілення	140
18. Відьма	147
19. Стукач	159
20. «Калашников».....	170
21. Кафка	177

22. Біль	186
23. Вузол	194
24. <i>Tuesday</i>	203
25. Кли́н клино́м.....	210
26. Мотузок.....	224
27. Об'єкт.....	232
28. Чорноморець, матінко	240
29. Половець.....	245
30. День учителя	258
31. Шов.....	264
32. Одне велике	277

По́дяки.....	281
--------------	-----

Літературно-художнє видання

КОКОТЮХА Андрій
Таємне джерело
Роман

Головний редактор *С. С. Скляр*
Завідувач редакції *К. В. Шаповалова*
Відповідальний за випуск *Т. М. Куксова*
Редактор *Н. В. Бордукова*
Художній редактор *Н. В. Переходенко*
Технічний редактор *А. Г. Верьовкін*
Коректор *Г. В. Солотуб*

Підписано до друку 03.07.2013. Формат 84х108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Vazhanov». Ум. друк. арк. 15,12. Наклад 6000 пр. Зам. №

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано з готових діапозитивів
на ПП «ЮНІСОФТ»
Свідоцтво ДК № 3461 від 14.04.2009 р.
www.ttornado.com.ua
61036, м. Харків, вул. Морозова, 13Б

Видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
www.trade.bookclub.ua

ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ КНИГ ВИДАВНИЦТВА

ХАРКІВ

ДП з іноземними інвестиціями
«Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»»
61140, г. Харків-140,
просп. Гагаріна, 20-А
тел/факс +38 (057) 703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Одеський підрозділ
65063, м. Одеса, вул. Арміїська, 8-В
тел. +38 (048) 776-07-67
e-mail: odessa@bookclub.ua

ДОНЕЦЬК

ТОВ «ВКФ
«Універсальний бізнес»»
83096, м. Донецьк, вул. Куйбишева, 131-Г
Тел.: +38 (062) 345-63-08
+38 (062) 348-37-92
+38 (062) 348-37-86
e-mail: ksd@kredo.net.ua

ЗАПОРІЖЖЯ
ФОП Савчук Ю. Д.
69057, м. Запоріжжя, вул. Новобудов, 3
Тел.: +38 (050) 347-05-68
e-mail: vega_center@i.ua

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

служба роботи з клієнтами:

тел. +38 (057) 783-88-88
e-mail: support@bookclub.ua
Інтернет-магазин: www.bookclub.ua
«Книжковий клуб», а/с 84, Харків, 61001

Кокотюха А.

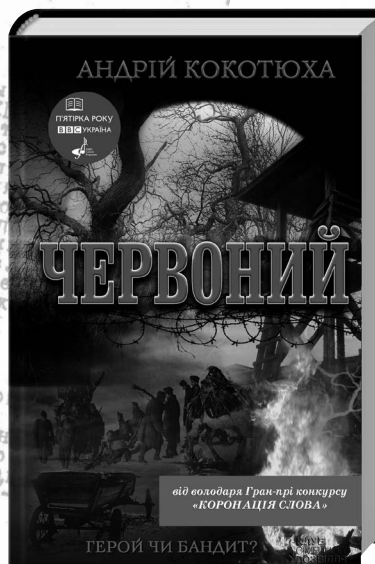
К60 Таємне джерело : роман / Андрій Кокотюха ; передм. Ю. Макарова. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2013. — 288 с.

ISBN 978-966-14-5609-8

Коли прагматичний і скептичний Ігор Князевич починав розслідування серії загадкових убивств, він навіть не здогадувався, що сліди приведуть його до прадавнього Чорного лісу, де струмить таємне джерело. Добру людину, якщо вірити народним оповідкам, вода з нього може оживити. А лиху, із чорним серцем, — убити. Люди зникають, а джерело зберігає свою таємницю. Та чи до снаги Князевичу розплутати цей міфічний клубок?

УДК 821.161.2
ББК 84.4УКР

НАЙКРАЩИЙ ІСТОРИКО-ПАТРІОТИЧНИЙ ТВИР «КОРОНАЦІЇ СЛОВА–2012»!

Був собі звичайний журналіст, аж раптом перетворився на... таємного літописця подвигів Данила Червоного, відбув своє у психлікарні й залишив по собі три зошити – три історії цього командира ОУН–УПА. Його ловили загони НКВС, поки нарешті не запроторили до ГУЛАГу, де він... піднімає повстання! Хто він – герой чи бандит? Чим приголомшив людей, які зустрілися з ним? А як щодо сучасного читача? Головна інтрига – чи повторить роман «Червоний» шалений успіх «Залишенця. Чорного Ворона»?